

Vide Concil. Trid. sess. 7. cap. 11. & sess. 22. c. 12.

Facultas habendi Oratoria: d. Concil. sess. 22. c. 11.

Et sacris operandi in locis interdicto suppositis. Vide de Concl. sess. 25. cap. 12.

Ibique commorandi, & quatuor.

Generalis, & Provinciales possunt suos absolovere, & dispensare ab irregularitatibus.

Ipsi vero absolvi possunt a suis Fratribus.

& gratiam Apostolicæ Sedis habentibus presentare. Ipsi quoque Pontificibus presentatos a vobis, Fratres sine qualibet examinatione per eisdem Pontifices faciendâ, & absque omni provisione, vel obligatione ipsorum ordinandorum Fratrum ad Ordines promovere.

§. 8. In locis quoque in quibus degitis, liceat vobis habere Oratoria in quibus cum Altari portatili possitis Missarum solemniam, & alia divina officia celebrare, ac etiam Ecclesiastica recipere sacramenta.

§. 9. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, in Ecclesiis, & Oratoriis vestris, ac aliis quibuscumque, quum ad loca perveneritis ecclesiastico supposito interdicto, clavis januis, interdictis, & excommunicatis exclusis, non pulsatis campanis, submissa voce liceat vobis celebrare divina Officia, & Ecclesiastica recipere Sacramenta; dummodo causam non dederitis interdicto, nec contingat id vobis specialiter interdicti, neque Ecclesiæ, & Oratoria eadem fuerint specialiter interdicta. His vero, qui vestris immorantur obsequiis, cuncta libere ministrare possitis Ecclesiastica Sacramenta, & ipsos quum decesserint in vestris coemeteriis sepelire. Si quando autem in Terras, in quibus residetis, vel earum personas excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri vestris servitibus deputati, negotiorum quoque vestrorum procuratores, & operarii, qui in vestris locis eorum operibus personaliter continue insisterint, huiusmodi sententiæ obnoxii minime habeantur, ibique possint audire divina, juxta formam, quæ locis ipsis in eo casu a Sede Apostolica est concessa; nisi eisdem causam dederint, vel excommunicari specialiter, seu interdicti eisdem contigerit.

§. 10. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem, exhortationis pio studio, bonos ad potiora dirigitis, & errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, concedimus, ut in excommunicatorum Terris libere commorari, & ab eis tunc & etiam quando per ipsas vos transire contigerit, necessaria vite deponere, ac recipere valeatis.

§. 11. Generalis quoque, & singuli Provinciales Ministri, & eorum Vicarii, ac etiam Custodes, in Provinciis, & custodiis sibi commissis, prædictis Fratribus constitutis ibidem, necnon & Fratribus aliis ejusdem Ordinis interdum ad eos declinantibus, undecumque absolutione, & dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Ordinem, sive post, in casibus in quibus excefferint, pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis incurrerint sententias a jure, vel a iudice generaliter promulgatas, & huiusmodi sententiis innodati, aut in locis sic suppositis Ecclesiastico interdicto divina officia celebrantes, vel suscipientes ordines, sic ligati, notam irregularitatis incurrunt: absolutionis, & dispensationis beneficium valeant impartiri, nisi adeo gravis fuerit, & enormis excessus, quod sint ad eandem Sedem merito destinandi.

§. 12. Fratres etiam vestri, quos pro tempore vos Generalis, & Provinciales Ministri, necnon, & vices vestras gerentes, ac etiam Custodes in proprios habueritis confessores, absolutionis, & dispensationis beneficium vobis

quum expedierit valeant impertiri, juxta formam concessionis super absolutione, & dispensatione Fratrum ejusdem Ordinis superius vobis factæ.

§. 13. Ad hæc, volentibus vestro aggregari Collegio, qui suspensionis, aut interdicti, vel excommunicationis sententiis a jure, vel a iudice promulgatis generaliter sunt ligati, absolutionis beneficium observata forma canonica impertiri, ipsosque in Fratres recipere, ac eos, qui post assumptum habitum, vel professionem emissam, recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam vos Generalis, & Provinciales Ministri, & præfati Custodes, ac vices vestras agentes, valeatis absolovere, & cum irregularibus dispensare, si forsitan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis, divina præsumperint officia celebrare, vel Ordines receperint. Ita tamen, quod si aliqui ex huiusmodi eisdem sententiis propter debitum sunt astricti, satisfaciunt, ut tenentur. Volumus autem nihilominus quod postquam fuerint absoluti, huiusmodi volentes aggregari supradicto Collegio, nisi mox Ordinem vestrum intraverint (etiamsi super hoc eis inducia a Prælati ejusdem Ordinis concedantur) eo ipso in pristinas sententias, a quibus eos taliter absolvi contigerit, relabuntur. Cæterum vestra discretio caute provideat, ut Apostolica Sedis, Legatorum ipsius, & Ordinariorum locorum, in absolutionibus huiusmodi scandalum evitetur.

§. 14. Porro quieti vestre providere volentes, quod per litteras Apostolicas dictæ Sedis, aut Legatorum, seu Delegatorum ipsius conveniri a quoquam minime valeatis; & quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis invitari per litteras ipsius Sedis de cætero impetrandas, quodque nullus vestrum correctionis, seu visitationis, vel inquisitionis officium, Monasteriis, vel Ecclesiis, seu quibuscumque personis impendere, vel ad cognitiones causarum, citationes partium, & denunciations sententiarum interdicti, & excommunicationum procedere, ac recipere curam Monialium, seu religiosarum, quarumlibet personarum teneantur per Apostolicas litteras impetratas, & impetrandas in posterum, nisi huiusmodi Apostolicæ Littere de hoc indulto, & ordine vestro expressam fecerint mentionem, auctoritate vobis Apostolica indulgemus. Concedimus etiam, ut ad visitandum aliqua Monasteria Monialium cujuscumque Ordinis, vel ad audiendum confessiones earum compelli aliquatenus non possitis. Ad recipiendum commissiones causarum, seu sententiarum executiones, vel alia contingentia causas ipsas per litteras præfate Sedis, in quibus non facta fuerit de indulgentia huiusmodi mentio specialis, sive per Legatos, vel Delegatos ipsius, vel etiam per quoscumque. Nullus insuper Archiepiscopus, vel Episcopus, nullusque alius Prælati Ecclesiasticus, nec eorum Vicarii, vel Officiales, ad portandum, seu deferendum litteras, vel exequendum, aut denunciandum sententias, contra Principes seculares, Communitates, Populos, seu quoscumque benefactores vestros, nullusque delegatus, vel ordinarius iudex ad faciendum citationes, vel commissiones recipiendas, sive quod sitis in causis aliquibus assessores, seu ad alias lites, seu

Idem ac in 6. 11.

Multa enumerantur a quibus eximuntur Fratres.

De publicando interdicto vide Concil. Trid. sess. 25. cap. 12.

con-

Prælati Ordinis revocare possunt Fratres apud Episcopos commorantes &c. Vide Concil. sess. 25. c. 12.

Omnimodamque jurisdictionem habent supra Crucem in Prædicantes, & Inquisitores.

Et ab Ordine discedentes Confessus impetere.

controversas contingentia in causis, quæ coram ipsis tractantur, quempiam vestrum compellere valeant, sine prædictæ Sedis mandato, vel licentia speciali, expressam faciente de hac indulgentia mentionem. Nec quisquam vestrum parere, vel intendere teneatur super his monitionibus mandatis, aut iussionibus eorumdem, aut facere, vel implere quod in hac parte duxerint injungendum.

§. 15. Cæterum Generalis, & Provinciales Ministri, ac ipsorum Vicarii, illos ex Fratribus, de quibus auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ipsius, Archiepiscopis, & Episcopis, ac aliis quibuscumque provisum extitit, vel in posterum contingerit provideri, corrigere, ac etiam non obstante contradictione aliqua, possint ad suum Ordinem revocare; nec per litteras ejusdem Sedis, seu Legatorum ipsius jam obtentas, vel de cætero obtinendas, aliquos de Fratribus ipsius Ordinis præfatis Archiepiscopis, & Episcopis, aut aliis teneantur in socios deputare, nisi dictæ Littere Apostolicæ obtinendæ de indulto huiusmodi, & ordine ipso expressam fecerint mentionem, & alias id honestati Ordinis, & illorum saluti viderint expedire. Nullus autem Legatus nisi de latere nostro missus, auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ speciale de hoc indulto, & Ordine vestro non facientium mentionem, nullusque Prælati, nec aliqua persona religiosa, vel secularis de Fratribus ejusdem Ordinis, ad sua, seu Ecclesiæ negotia procuranda, vel secum manendum, aliquos assumere valeat, nisi quos Generalis, & Provincialis Minister ipsorum, tanquam idoneos, & discretos sibi duxerit assignandos: quos etiam subjacere volumus Ordinis discipline.

§. 16. Illos vero ipsius Ordinis Fratres, qui ad prædicandum crucem, vel inquirendum contra pravitatem hereticam, seu ad alia huiusmodi negotia, sunt, vel fuerint ubicumque a Sede Apostolica deputati, tu sibi Generalis Minister, tuque successores, removere, seu revocare penitus, transferre, ipsique quod superferre deant injungere, aliosque substituere quum expedire videritis, libere, & licite valeatis, & in eos si contraverint, Confuram Ecclesiasticam exercere, ac quilibet Minister Provincialis, vel ejus Vicarius ejusdem Ordinis, id ipsum in sua Provincia circa Fratres ipsius Ordinis, quibus ab eadem Sede similia contigerit in illa committi, facere possit. Non obstantibus aliquibus litteris, vel indulgentiis Apostolicis impetratis, vel etiam in posterum impetrandis, quæ de hoc non fecerint mentionem.

§. 17. Inhibemus quoque ne quis post professionem in Ordine vestro factam, sine Generalis, vel sui Provincialis licentia discedat ab ipso, discedentem vero absque cautione litterarum alterius ipsorum, prætextu alicujus Privilegii Apostolicæ Sedis, nullas audeat retinere. Quod si forte retinere præsumperit, vobis Generalis, & Provinciales Ministri dumtaxat licitum sit in ipsos discedentes Fratres sententiam excommunicationis promulgare.

§. 18. Si vero aliqui de Fratribus vestri Ordinis, post obtentam licentiam a Sede prædicta, aut a vobis, ad Religionem aliam transeundi, infra duos, vel tres menses se ad illam Religio-

nem suæ salutis congruam non contulerint, & ipsius non susceperint habitum regularem, licitum sit vobis Generalis, & Provinciales Ministri, ac vices vestras gerentibus, contra ipsos, tamquam contra alios Ordinis vestri apostatas procedere, secundum quod honestati ipsius Ordinis videritis expedire. Illud idem intelligi volumus de illis, qui post susceptionem habitus alterius Religionis, infra tempus probationis nulla professione facta, inde præsumperint resiliere.

§. 19. Apostatas quoque vestri Ordinis excommunicare, capere, ligare, incarceratione, & alias subdere disciplinæ rigori possitis per vos, ac etiam alios in quocumque habitu contigerit inveniri, invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Inhibemus etiam ne Fratres, quos ab Ordine vestro pro suis culpis per Generalem, seu Provinciales Ministros, aut Custodes expelli contigerit, vel qui egressi fuerint, proprio suo motu prædicare, confessiones audire, seu docere præsumant, nisi ad alium Ordinem, in quo licite huiusmodi exercentur officia, transferant, de vestra, vel dictorum Ministrorum licentia speciali. Quod si forte ipsi contra huiusmodi inhibitionem nostram aliquid super præmissis temere attentare præsumperint, Ministri, ac Custodes, & eorum Vicarii in illos, quos infra fines suarum provinciarum, & custodiarum, juxta consuetudinem Ordinis vestri districtos invenerint, talia præsumentes, monitione præmissa auctoritate nostra excommunicationis sententiam valeant promulgare. Electos autem de Ordine vestro, vel egressos, qui receptione in eodem Ordine suis culpis existentibus reddiderint se indignos, & alios Fratres ejusdem Ordinis ex rationabili causa ad quoscumque Ordines approbatos, præterquam ad Beati Augustini, Templariorum, Hospitalariorum, & aliorum Religiosorum arma portantium ad vitandam occasionem evagandi, Generalis, & Provinciales Ministri cum suis testimonialibus litteris auctoritate nostra licentiam liberam habeant facultatem. Nos enim districtius inhibemus, ne tales ad alium Ordinem aliter transire, vel aliqui eos recipere, seu retinere præsumant, absque licentia speciali Sedis Apostolicæ, faciente de hoc plenariam mentionem.

§. 20. Inhibemus etiam, ut nulli sine fit in Religionis Ordine, sive extra Ordinem constitutus, habitum vestrum, aut ita consimilem, quod propter eum Frater Minor credi possit, deferre liceat absque mandato Sedis Apostolicæ speciali. Et ut dicta inhibitiō majorem confectuarum effectum, statuimus, ut hi qui habitum vestrum, vel sibi prædicto modo consimilem deferre præsumperint, ad deponendum ipsum per Duceanos locorum, quum a vobis requisiti fuerint, monitione præmissa per Confuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellantur.

§. 21. Cæterum quum humilitas vestra sibi de latitudine Orbis terre nihil, præter domos, & hortos cum virgultis, præriorum obtentu celestium, duxerit reservandum, Nos pie volentes, quod illorum fructus integre vestre paupertatis usus applicentur, ut de dictis hortis, & virgultis nullam decimam teneamini exhibere.

Apostatas quoque persequi, & eos qui licentiam suam, alium Ordinem ingredi, vel profiteri noluerint.

Nemini licitum sit emuldem, vel similem habitum portare.

Exemptio a decimis.

Applicare sibi possunt bona intrantium, cum hi nesciunt, quibus restitui debeat.

Ac mortuorum corpora in Ecclesiis sepelire.

Confratribus vero peccata cohereri tenentur.

Conceduntur eis Privilegia nonnulla.

Pro legatis defunctorum nihil solvendum.

re, vobis auctoritate presentium indulgemus, districtius inhibentes ne quis a vobis de premiffis aliquid exigere, vel extorquere presumat.

§. 22. Quia vero nonnulli vestre habitum, religionis assumentes, diversis personis, quae sciri, & inveniri non possunt, interdum aliqua bona restituere tenentur; vobis Ministri, & Custodes, ac Vicariis praedictis concedimus, ut singuli vestrum in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus convertere valeant, prout secundum Deum viderint expedire.

§. 23. Sepulturam quoque in Ecclesiis vestris concedimus, & eam liberam esse censemus, ut eorum devotioni, & extreme voluntati, qui se illic sepeliri desideraverint, nisi excommunicati, & interdicti, aut etiam publici usurarii fuerint, nullus obstat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus corpora mortuorum assumuntur: districtius inhibentes ut nulli Religiosi seculares vobis invitis, aliquorum corpora defunctorum in vestris Coemeteriis sepelire, aut in Ecclesiis vestris Missarum solemniam, vel pro animabus eorum, qui ad loca vestra tumulandi feruntur, ibidem Exequias celebrare, sine vestro assensu, & voluntate presumant.

§. 24. Inhibemus insuper universis Fratribus vestri Ordinis, ne aliquis eorum, nisi necessitate urgente articulo, alii quam Praelatis suis peccata sua confiteri presumat, vel aliis ejusdem Ordinis Sacerdotibus secundum Regulam, & ipsius Ordinis Instituta.

§. 25. Universis autem Ecclesiarum Praelatis, & aliis inhibemus, ne confessiones vestras vobis invitis audire, vel compellere vos ad Synodos, seu convocationes suas accedere, vel cum eis extra Civitates, vel intra processionaliter exire, aut suis Constitutionibus subjacere, vel capitula, scrutinia, & inquisitiones, in locis vestris, vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem juramentam firmatam, & manualementem a Ministris, Custodibus, vel Guardianis vestris exigere, aut de ipsorum institutione, vel destitutione, sive de statutis vestri Ordinis se aliquatenus intromittere, seu prohibere ne ad Civitates, vel Villas, ubi religiose, ac honeste morari possitis, a populis evocati audeatis accedere, ibique pro vestris usibus construere Aedificia, Ecclesias, seu Oratoria, aut in accedentes Fratres, seu confruentes hujusmodi, vel receptatores ipsorum excommunicationis sententias ferre presumant.

§. 26. Concedimus quoque vobis, ut de his, quae in ornamentis, vel pro eis, aut libris, fabrica, luminaribus, Anniversario Septimo, Vigesimo, Trigesimo, ac aliis ad perpetuum cultum divinum, seu pro pitantis, aut victu, ad sustentationem vestram, vel indumentis, nec non pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliqua domus vestri Ordinis obligate noscuntur, vel de domibus, praediis, & hortis, aliisque locis, vobis secundum instituta vestri Ordinis opportunis, aut de his, quae pro hujusmodi domibus, praediis, hortis, & locis emendis, vobis legantur (dummodo praemissa non convertantur in usus alios, sed in illos dumtaxat, pro quibus relinquuntur, aut alios etiam, qui in hac concessione, vel indulgentia continentur) nulli canonicam iustitiam,

aut portionem aliquam teneamini exhibere. Et ne quis a vobis, vel ultimarum executoribus voluntatum, seu decedentium heredibus, de praemissis aliquid exigere, vel extorquere presumat districtius inhibemus.

§. 27. Ad hoc ut liceat Fratribus vestri Ordinis quum de prioribus locis suis ad alia loca se transferunt, tam Aedificia, seu omnem aedificiorum materiam locorum, quae dimittunt (dedicatis Ecclesiis dumtaxat exceptis) quam libros, calices, & paramenta secum ad alia loca transferre, & aedificia ipsa cum solo, & aliis ad eadem loca pertinentibus, praeter Ecclesias per personas ad hoc a Sede Apostolica deputatas, vendere, ipsorumque pretium in aliorum locorum, ad quae dicti Fratres se transferunt, aedificationem, seu alias in eorum utilitatem, convertere, secundum quod eis melius videbitur expedire: quum ipsa pauciora, & alia loca Fratrum ad nos, & Apostolicam Sedem specialiter, & immediate pertinere noscuntur. Et ne aliqui Archiepiscopi, vel Episcopi, aut alii Ecclesiarum Praelati, seu quavis alia Persona Ecclesiastica, vel secularis, praedicta loca, seu bona, occupare, accipere, vel usurpare, aut quoquo modo sibi vendicare presumant, absque dictae Sedis licentia specialiter districtius inhibemus.

§. 28. Indulgentes vobis, ut ad praestationem procuratorum Legatorum praedictae Sedis, vel Nuncioium ipsius, seu Dioecesanorum locorum, aut exactioium, vel collectarum, seu subsidiorum, vel provisionum quorumcumque minime teneamini, nec ad ea solvenda per litteras dictae Sedis, aut Legatorum, vel Nuncioium ejusdem, seu Rectorum Terrarum Ecclesiae, Romanae impetratas, seu in posterum impetrandas, cujuscumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli possitis, nisi dictae Sedis litterae impetrandae plenam, & expressam de indulto hujusmodi, & dicto Ordine fecerint mentionem.

§. 29. Caeterum quum fel. record. Innocentius Papa olim duxerit statuendum, ut exempti quantacumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possint coram locorum Ordinariis conveniri; & illi quo ad hoc suam in ipsos jurisdictionem, prout jus exigit, exercere, Nos vobis ut occasione Constitutionis hujusmodi, nullum libertatibus, & immunitatibus, vobis, & Ordini vestro, per privilegia, & indulgentias ab Apostolica Sede concessas, praedictum generetur, auctoritate praesentium indulgemus.

§. 30. Decernimus ergo irritum, & inane quicquid contra tenorem concessionum, constitutionum, & inhibitionum hujusmodi per quoscumque fuerit attentatum, & interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quas contra concessionem, constitutiones, & inhibitiones eadem in vos, vel vestrum aliquos, aut loca vestra, seu benefactores vestros, vel executores, aut heredes praedictos, in posterum promulgari contigerit penitus non tenere.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Perusii duodecimo Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

Aliaque dimittentes loca de eorum bonis possunt disponere.

Nihil vero pro procuratoribus, collectis, subsidis &c. tenentur solvere.

Exemptio ab Ordinar. jurisdictione. Vide d. Concil. sessio. 7. cap. 14.

Roboratio hujus Constitutionis.

Dat. die 21. Augusti. 1265. Pont. An. I.

Pri-

VII.

Privilegium Fratrum Militum Hospitalis Sancti Lazari Hierosolymitani, Leprosos undique suscipiendi, & ad domum aliorum leprosorum, cum eorum bonis transferendi.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ministro, & Fratribus Hospitalis S. Lazari Hierosolymitani, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ab Episcopis permitienda Leprosorum collectio.

Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis universis Ecclesiarum Praelatis, exemptis, & non exemptis, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis poena, quam ipso facto vos incurrisse volumus, nisi instanter hoc praesens mandatum caraveritis observari diligenter: & nihilominus sub poena officii, & beneficii vestri, tenore praesentium praecipiendo mandamus: quatenus cum aliqui de dilectis filiis Fratribus, & Procuratoribus Domorum Ordinis Leprosorum Sancti Lazari Hierosolymitani, ad vos, & loca vestra pervenerint, pro capiendis infirmis Leprosis, sicut Dominus praecipit in Lege Moysi, quod omnes Leprosi ejiciantur extra Castra.

Leprosi capiendi etiam invitati.

§. 1. Volumus itaque sicut Deo complaceat, tam mares, quam mulieres, Clerici, & Laici, Religiosi, & seculares, morbo Lepre laborantes, inventi per eosdem Fratres, & Procuratores eorum, capiuntur, & ejiciantur extra, cum eorum omnibus bonis tam mobilibus, quam immobilibus, ad habitationem cum infirmis aliis domorum ejusdem Ordinis.

Contradictiores citandi.

§. 2. Si vero Clerici, vel Laici mandatum nostrum in aliquo neglexerint adimplere, volumus, quod preceptorie citetis eosdem, ut coram nobis compareant, praedictis Fratribus facturi iustitiae complementum.

Dat. die 1. Augusti 1265. Pont. An. I.

Datum Viterbij Nonas Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

VIII.

Ex Regest. Vatic.

Reservatio Ecclesiarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque apud Sedem Apostolicam vacantium.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex quilibet Beneficia potest de jure conferre.

Licet Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Romanum noscatur Pontificem pertinere, ita quod non solum ipsa, cum vacant, potest de jure conferre, verum etiam jus in ipsis tribuere vacaturis, collationem tamen Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, & Beneficiorum apud Apostolicam Sedem vacantium specialius ceteris antiqua consuetudo Romanis Pontificibus reservavit.

Reservatio de qua in Rubrica.

Nos itaque laudabilem reputantes hujusmodi consuetudinem, & eam auctoritate Apostolica approbantes, ac nihilominus volentes ipsam inviolabiliter observari, eadem auctoritate statuimus, ut Ecclesias, Personatus, Dignitates, & Beneficia, quae apud Sedem ipsam deinceps vacare contigerint, aliquis praeter Romanum Pontificem quacumque super hoc sit auctoritate munitus, sive jure ordinariae potestatis ipsorum electio, provisio, seu collatio ad eum pertineat, sive litteras super aliquorum provisione generales, vel etiam speciales sub quacumque forma receperit, nisi ei sit super conferendis eisdem in Curia Romana vacantibus specialis, & expressa ab ipso Pontifice auctoritas attributa conferre alicui, seu aliquibus non presumat.

ceps vacare contigerit, aliquis praeter Romanum Pontificem quacumque super hoc sit auctoritate munitus, sive jure ordinariae potestatis ipsorum electio, provisio, seu collatio ad eum pertineat, sive litteras super aliquorum provisione generales, vel etiam speciales sub quacumque forma receperit, nisi ei sit super conferendis eisdem in Curia Romana vacantibus specialis, & expressa ab ipso Pontifice auctoritas attributa conferre alicui, seu aliquibus non presumat.

Nos enim si secus actum, seu attentatum fuerit decernimus irritum, & inane, Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Perusii sexto Kalendas Septembris Pontificatus Nostri Anno Primo.

Secus actum si fuerit, irritatur.

Dat. die 28. Septem. 1265. Pont. An. I.

IX.

Confirmatio Constitutionum, & Legum ab Innocentio IV., & Alexandro IV. editarum, contra haereticos, eorumque complices, & fautores.

Leges ab Innocentio latas legere est ibidem Constitut. XXVII. pag. 324. & in Alexandro IV. Constit. XIV. pag. 359.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, sive Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus Civitatum: aliorumque locorum per Italiam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpanda de medio Populi Christiani haereticæ pravitatis zizania &c. Reliquum omittitur, invenies enim in Constitutione Innocentii IV. Ad extirpandam pariter incipien. pag. citata.

Dat. Perusii tertio Nonas Novembris Pontificatus Nostri Anno Primo.

Dat. die 3. Nov. 1265. Pont. An. I.

X.

Quod Magistratus seculares describi faciant in libris Statutorum Civitatis leges editas contra Haereticos.

Hoc quoque Statutum legitur in laudatis Constitutionibus.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, sive Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum per Italiam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpanda de medio Populi Christiani haereticæ pravitatis zizania, quae abundantius solito succreverunt, supereminante illa libentius his diebus homine inimico, tanto studiosius juxta commissam nobis sollicitudinem insudare proponimus, quanto perniciosius negligeremus eadem in necem Catholici seminis pervagari. Ut autem adversus hujusmodi nequitiae operarios confurgant, stentque fir-

Exordium?

firmiter Ecclesie filii, ac Orthodoxe Fidei zelatores, Constitutiones, quas felices recordationis Innocentius Papa IV. Prædecessor noster ad extirpationem hæreticæ pestis edidit, & in capitularibus vestris, tam ipse, quam felices memorie Alexander Papa Prædecessor noster conscribi, ac a vobis exacta diligentia observari mandarunt: quæ seriatim inferius continentur.

§.1. Ideoque Universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus singuli Constitutiones easdem, cum quibusdam adfectionibus, modificationibus, & declarationibus, per dictum Alexandrum Prædecessorem, & etiam per nos factis, conscribi in vestris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem hæresim, se adversus hanc Sanctam Ecclesiam extollentem, sine omissione aliqua procedatis. Alioquin dilectis filiis Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratribus Inquisitoribus hæreticæ pravitate, & eorum singulis per Italiam deputatis auctoritate Sedis Apostolicæ, & in posterum deputandis, damus nostris litteris in mandatis, ut infra designatos eis limites, singulos vestrum ad id, per excommunicationem in personas, & interdictum in Terram, appellatione remota compellant.

§.2. Porro hæc omnia Statuta, seu Constitutiones, & Leges præfata, & si quæ alie contra hæreticos, & eorum complices tempore, aliquo auctoritate Sedis Apostolicæ conderentur, in quatuor voluminibus unius tenoris debeant contineri, quorum unum in communis cujuslibet Civitatis, vel Loci: secundum apud Dioecesanum: tertium apud Fratres Prædicatores: quartum apud Fratres Minores cum omni sinceritate serventur, ne possint per falsarios in aliquo violari.

Datum Perusii tertio Nonas Novembris, Pontificatus nostri anno primo.

XI.

Infeudatio Regni Siciliae Carolo Ludovici Regis Francie Fratri.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Carolo Regi Siciliae illustri salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Constituti ab eo, per quem Reges regnant, & Principes imperant, & qui solum habet in Regno hominum potestatem super gentes, & regna necesse habemus interdum Regnis ipsis, & specialiter, quæ Romanæ Ecclesie juris, & potestatis existunt cum fratribus nostris ad pacem, & justitiam populorum perpetua stabilitate disponere, ac in eorum Soliis ad regimen gentium subjectarum, quos dignos credimus sublimare, & quia instructi ab eo, qui Spiritus Angelos suos facit, super huiusmodi dispositione Regnorum nonnumquam aliquibus ex fratribus ipsis aliqua committimus peragenda, ut ea, quæ ab ipsis fratribus su-

(a) Hæc litteras, quarum fragmenta refert, extare testatur Reynaldus ad ann. 1265, §.3. in libro Privilegiorum Rom. Eccl. Tom.III. pag. 9.

Statutum, de quo in Rubrica.

In quatuor libris describendis litteras contra Hæreticos late.

Dat. die 3. Nov. 1265. Pont. An. I.

Edidit Martine Librarij. Anecd. Tomo II. col. 220. (a)

Exordium.

per illis cum maturitate debita rite, ac provide ordinantur, eo ipso quod constat ipsa de nostra fieri iustione, robor obtineant firmitatis: ne tamen vacillent in posterum, vel cavillatione subjaceant, eo sunt fortius apostolico munimine roboranda. Quo circa majora, in quibus majus periculum formidatur, major est cauthele discretio adhibenda.

§.1. Sane porrecta nobis tuæ filialis devotionis petitio continebat, quod cum Regno Siciliae, & tota Terra citra Pharam, usque ad confinia terrarum Romanæ Ecclesie, quæ de prædicto Regno Siciliae esse dignoscitur, ad dispositionem, & ordinationem Sedis Apostolicæ, ad quam specialiter pertinet, plene, ac libere devolutis, Sedes ipsa obtentu devotionis, qua persona tua erga prædictam Romanam fulget Ecclesiam, & pro fidei puritate, qua Christianissimum genus tuum semper noverit claruisse, perpenso consilio disposuerit ad laudem Dei, & honorem, & pacem ipsius Ecclesie, & tranquillitatem, & profectum fidelium Regni ejusdem, de Regno ipso personam, ac Domum tuam Regiam honorare, habitis diligentibus, & diutinis inter te, & Sedem eandem tractatibus de prædicto Regno, & terra in feudum tibi, & tuis hæredibus concedendis, nos ad finalem consummationem eorumdem tractatum negotii Regni prædicti nostrum animum firmiter dirigentes, dilectis filiis nostris Ambaldo Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbytero Riccardo Sancti Angeli, Joanni Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobo Sanctæ Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalibus dedimus litteris in mandatis, ut juxta conditiones, & formam tibi per venerabilem fratrem nostrum B. Archiepiscopum Cusentinum, & dilectum filium Magistrum Petrum Notarium nostrum præsentatas, (quas conditiones, & formam, & nostram super dicto negotio diffinitionem aliaque ipsi opportuna negotio diffinitionem sub Bulla nostra eidem Cardinalibus miseramus) ad plenariam executionem ejus negotii, & ad collationem, & investituram tibi de prædicto Regno auctoritate nostra faciendam efficaciter procedere procurarent, concessa eidem per dictas litteras a nobis de ipsorum fratrum consilio, & assensu procedendi ad consummationem, collationem, investituram huiusmodi plena, & libera potestate.

§.2. Qui considerantes ad diffinitionem, prædictam a nobis super dicti Regni negotio editam, nostram, & fratrum nostrorum subscriptionibus, & Bulla, necnon eorumdem Fratrum Sigillis ad perpetuam memoriam roboratam, & etiam prædictas conditiones, & formam per prædictos Archiepiscopum, & Notarium tibi ex parte nostra novissime præsentatas, ac diligentius attendentes, quod ea, quæ ante consummationem prædicti negotii tibi facienda, & implenda incumbabant, & forma prædicta per te facta fuerant, & etiam adimpleta ad plenariam ejusdem negotii collationem, & investituram faciendam tibi de Regno, & terris prædictis juxta præfatas conditiones, & mandato nostro, & potestate sibi super hoc tradita processerunt, tibi que totum Regnum Siciliae, & totam terram, quæ est citra Pharam usque ad confinia terræ prædictæ Romanæ Ecclesie, excepta Civitate Be-

Sicilia Regnum juris Sedis Apostolicæ.

Assensum inter Sedem eandem & Carolum Andegavensem eodem Regno ipsi concedendo.

Mandatum istius Delegationis Apostolicæ a Clemente ut ipsi investirent.

Adde hæc itaque implerique conditionibus cum investirent.

Beneventana cum toto Territorio, & omnibus distractionibus, & pertinentiis suis per Romanum Pontificem distractis, vel in posterum distrahendis, quam sibi Ecclesia Romana usque ad tempus istud retinuisse, & reservasse dignoscitur, & tunc etiam expresse retinuit, & ad suum dominium reservavit, tibi in feudum perpetuo, tuisque hæredibus ex te legitime descendentibus prædictum consummando negotium sub prædictis conditionibus tibi plenius expressis, & expositis conferentes etiam, & concedentes investierunt, & per vexillum Ecclesie præfentialiter de eisdem a te vice nostra, & prædictæ Romanæ Ecclesie fidelitatis juramento recepto juxta formam in eisdem conditionibus comprehensam receptione homagii, quod teneris nobis, & dictæ Ecclesie reddere, nobis specialiter reservata, prout patentibus litteris dictorum Cardinalium inde confectis, & ipsorum Sigillis pendentibus communis plenius continetur.

§.3. Ut autem collatio, seu concessio, & investitura prædicta, sub prædictis forma, & conditionibus expressis, & appositis robor obtineant, firmitatis perpetuae humiliter supplicasti, eas sub ipsius forma, & conditionibus Apostolicæ confirmationis munimine roborari.

§.4. Nos igitur volentes tibi, & hæredibus tuis in posterum super his salubriter providere, tuis supplicationibus inclinati, collationem, concessionem, investituram prædictorum Regni, & Terræ sub conditionibus, & forma prædictis a prænomatis Cardinalibus tibi, & hæredibus tuis ex certa scientia, & fratrum nostrorum consilio, & assensu auctoritate Apostolica confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Caterum quia in quibusdam articulis, seu Capitulis conditionum ipsarum expressius continetur, quod in certis casibus, tu, & tui heredes excommunicationem sententias incurris, & dictum Regnum, & tuæ, ac ipsorum hæredum terra sint Ecclesiastico supposito interdicto; nos, & nunc huiusmodi sententias videlicet excommunicationis in te, ac eosdem heredes, & interdicti in prædictum Regnum, ac terras prædictas, si tui, vel ipsorum culpa huiusmodi casus emerierint de dictorum fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica promulgamus tenorem prædictarum litterarum, Cardinalium eorumdem de verbo ad verbum inferi facientes, qui talis est.

Illustri, & Magnifico Principi Domino Carolo illustri Regi Siciliae, nato claræ memoriæ Ludovici Regis Francie miseratione divina Fratres Ambaldo Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbyter, Riccardus Sancti Angeli, Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobus Sanctæ Marie in Cosmedin Diaconi Cardinales ad perpetuam rei memoriam.

Quoniam ad subsistentiam multorum, & regimen oportuit præesse unum singulare principium, pro eo quod pluralitas in præfentia scissuram induceret, & solidam gubernaculi dirumperet firmitatem, præminent singulis Regnis, & mundi provinciis singula regnantium Solia, & singula principantium potestates: quia dum Reges regnant prospere imperant, & populi Regibus reverenter intendunt, hi humiliter

substant, & illi benigne præsent, dum congruis præerunt iustibus, & devotis isti animis obsequuntur, viget ex hoc in eisdem populis concordia animorum, unitas, misericordia, & veritas sibi obviant, ac iustitia, & pax se invicem amplectuntur. Ideo namque ex summo illo cœlesti Rege, per quem singuli Reges regnant, & Principes principantur, temporalis gladii ad malorum vindictam, laudemque honorum Regibus terrenis attributa est potestas, ut ipsi assumpto dominandi officio judicent in aequitate populos, & dirigant in terris subjectas sibi gentium nationes, quatenus sit voluntas eorum in executione iustitiæ, ac meditatio in lege restitutiinis, & ob reverentiam sanctæ pacis. Sane Regno Siciliae, & tota terra Pharam, usque ad confinia terrarum Romanæ Ecclesie, quæ de prædicto Regno Siciliae esse dignoscitur ad dispositionem, ordinationem Sedis Apostolicæ, ad quam specialiter pertinet, plene, & libere devolutis, Sede ipsa circa statum ejusdem Regni sollicite cogitante, illiusque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Ecclesie, & tranquillitatem fidelium ipsius Regni ejus solio præfideret, tandem quia persona vestra multa erga Romanam Ecclesiam devotione resurgat, vestrumque christianissimum genus precipue semper fidei claruit puritate, Sedes ipsa consilio perpetuo disposuerit vos de Regno ipso, domumque vestram honorare, habitis igitur diligentibus, diutinius tractatibus inter eandem Sedem de prædicto Regno, & terra in feudum vobis, vestrisque hæredibus concedendis, demum Sanctissimus Pater, & Dominus noster, Dominus Clemens Sacrosanctæ Romanæ, & universalis Ecclesie Pontifex ad salutarem consummationem eorumdem tractatum, & negotii Regni Siciliae suum animum firmiter dirigens suas transmissit nobis litteras in hac forma.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ambaldo Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbytero, Riccardo Sancti Angeli, Joanni Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobo Sanctæ Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Plene vos scire credimus conditiones, & formam dilecto filio nostro Carolo Andegavensi, & Provinciae Comiti per Venerabilem Fratrem nostrum B. Archiepiscopum, & dilectum filium Magistrum Petrum Notarium nostrum super negotio Regni Siciliae ex parte nostra vobis novissime præsentatas, cum & nos illas, necnon, & nostram super negotio ipso diffinitionem, & alia eidem opportuna negotio nuper vobis sub Bulla nostra duxerimus destinanda. Volumus igitur, & de Fratrum nostrorum consilio, & assensu vobis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad plenariam consummationem ipsius negotii, & ad collationem, & investituram de prædicto Regno ipsi Comiti faciendam auctoritate nostra juxta easdem conditiones, & formam efficaciter procedatis. Nos enim procedendi ad consummationem, collationem, & investituram huiusmodi plenam, & liberam de ipsorum Fratrum consilio, & assensu vobis concedimus auctoritatem, Nobis tamen

Hæc confirmari petit Carolus.

Concedit Clemens.

Litteræ Investituræ factæ per Cardinales delegatos.

Exordium.

Mandatum sibi a Pontifice negotii consummationem.

Commissio litterarum.

receptione homagii, quod per ipsum Comitem sine interpretatione ministri volumus vobis oportuno tempore praesentialiter exhiberi, specialiter reservata non obstante quod dictus Comes ex forma diffinitionis huiusmodi tenebatur infra Festum Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli ad nostram venire praesentiam collationem, & investituram eadem, & etiam ipsius consummationem negotii de nostris manibus recepturus. Datum Perusii undecimo Kalendas Julii Pontificatus Nostri Anno primo.

Delegari ad consummationem procedunt.

Nos itaque considerantes diffinitionem ab ipso Summo Pontifice editam super dicti Regni negotio, & eiusdem Domini Papae, & Fratrum suorum subscriptionibus, eiusque Bulla, & eorundem Fratrum Sigillis ad perpetuam memoriam roboratam, ac formam, & conditiones, & per Venerabilem Patrem B. Archiepiscopum Cusentinum, & discretum Virum Magistrum Petrum Notarium ipsius Summi Pontificis super ipso negotio nobis ex parte ipsius Summi Pontificis novissime praesentatas, ac diligentius attendentes ea, quae ante consummationem praedicti negotii vobis facienda, & implenda incumbant ex forma praedicta per vos facta sunt, & etiam adimpleta, ad plenariam consummationem eiusdem negotii, & ad collationem, & investituram faciendam vobis de Regno, & terra praedictis iuxta praedictas conditiones, & formam, & mandato ipsius Summi Pontificis, & potestate tradita nobis, per supradictas litteras duximus procedendum.

Carolum de tota Terra circa Pharam investimus, excepta Civitate Beneventana.

Ad honorem igitur Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatae, & Gloriosae semperque Virginis Mariae, Beatorum quoque Apostolorum Petri, & Pauli, necnon praedicti Domini Clementis Papae Quarti, & Sacrosanctae Romanae Ecclesiae, totum Regnum Siciliae, & totam terram, quae est circa Pharam usque ad confinia terrarum Romanae Ecclesiae excepta Civitate Beneventana, cum toto Territorio, & omnibus Districtibus, & pertinentiis suis, quam Romana Ecclesia haecenus sibi reservat, in feudum vobis, vestrisque haeredibus ex vobis legitime sicut intra dicitur descendentes sub infrascriptis conditionibus auctoritate, & potestate nobis in hac parte concessa, dictum eiusdem Regni negotium consummando concedimus, atque conferimus, vosque de ipsis Regno, & terra per vexillum Ecclesiae praesentialiter investimus, non obstante quod ex forma dictae diffinitionis tenebimini infra instans Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli ad ipsius Summi Pontificis praesentiam, collationem, & investituram eadem, & totam ipsius negotii consummationem de suis manibus recepturi. Recepimus etiam vice ipsius Summi Pontificis, & Ecclesiae Romanae iuramentum fidelitatis a vobis secundum formam in eisdem contentam conditionibus, & inferius annotatam, necnon, & aliorum super quibus secundum tenorem conditionum ipsarum Romano Pontifici, & praedictae Ecclesiae praestare tenemini iuramenta, receptione homagii praedicto Summo Pontifici generaliter reservata. Omnes quoque concessionem Communitatum, Baroniarum, Feudorum, & aliorum quorumcumque bonorum, & iurium factas in praedicto Regno Siciliae per quemdam Fridericum olim Romanorum Imperatorem, & Conradum, & Manfredum natos

Iuramentum super conditionibus recipiunt.

eius, ipsorum Officiales, familiares fautores post depositionis sententiam in ipsum Fridericum, per felices recordationis Dominum Innocentium Papam Quartum promulgatam in Lugdunensi Concilio revocamus: Conditiones autem sunt haec.

Conditiones.

1. Si in vestro, & haeredum vestrorum obitu legitimum prout sequitur, haeredem, vos autem ipsos, (quod absit) non habere contigerit: Regnum ipsum ad Romanam Ecclesiam, eiusque dispositionem libere revertatur. Descendentes autem ex vobis, & vestris haeredibus Siciliae Regibus Mares, & Foeminae in eodem Regno succedent. Sic tamen quod de liberis duobus Maribus eodem gradu per eandem lineam concurrentibus primogenitus, & de duabus Foeminis primogenita, & de mari, & foemina in eodem gradu similiter concurrentibus masculus omnibus aliis praeratur. Si vero (quod absit) sine liberis ex vobis legitime descendentes mori contigerit, possit vobis in Regno, & terra praedictis succedere dumtaxat Nobilis Vir Alphonus Comes Pictavenis germanus vester. Et si dictus Alphonus vobis non supervixerit possit vobis succedere unus ex filiis Domini Ludovici Illustris Regis Francorum videlicet major natu post illum, qui succedit in Regno Francorum. Et haec gratia, vel successio tam ex parte vestra, quam ex parte illorum erit tantummodo personalis: ita scilicet quod ad nullum filiorum, vel haeredum ipsius Alphonfi, si Alphonsum vobis praemori contigerit huiusmodi successio se extendet, sed huius major natu succedat in Regno Siciliae, & terra praedictis; similiter & nullus filiorum, vel haeredum ipsius majoris natu, si idem major natu vobis non supervixerit huiusmodi successioem habebit, sed Regnum Siciliae, & terra praedicta, ad Romanam Ecclesiam eiusque dispositionem libere devolventur. Si vero Alphonsum, & majorem natu praedictos praemori vobis contigerit, nullus alius vobis sine liberis ex vobis legitime descendentes in eisdem Regno, & terra succedit, sed liberam erit eadem Romanae Ecclesiae de ipsis Regno, & terra disponere iuxta suae beneplacitum voluntatis. Si autem praedictos Alphonsum, & majorem natu post successioem huiusmodi, aut eorum haeredes sine liberis ex ipsis legitime descendentes mori contigerit, Regnum Siciliae, & terra praedicta similiter ad eandem Romanam Ecclesiam, eiusque dispositionem libere revertentur. Sed si aliquem de aliis Successoribus vestris Regem, vel Reginam Siciliae sine legitima prole sui corporis mori contigerit in futurum succedent eidem, servatis gradibus si supersites fuerint, haec personae scilicet Regis, vel Reginae sine prole legitima sui corporis descendentes Frater, vel Soror, ac Collaterales Superiores, mares, & foeminae, utpote Patruus, & Avunculus, Amicus, & Matertera, & sursum usque ad quartum gradum dumtaxat, illis Collateralibus, quos vos habebitis ad praesens dum vixeritis, & qui post obitum forsitan ex eisdem orientur, exceptis, Collaterales etiam inferiores succedunt similiter mares, & foeminae, utpote nepos, & neptis ex fratre, vel sorore, & inferius usque ad eundem tantummodo gradum. Quod autem de foeminabus rectae lineae, & Collateralium superius est expressum, intelligendum est tam

Legitimi filii Patribus succedant.

Carolo sine filiis obenti, qui debeant succedere.

Causa devolutionis ad S. Sedem.

Gradus successioem.

de nuptis, quam de innuptis, dummodo nupte sint fidelibus, & Romanae Ecclesiae devotis, & sic inter eas personas gradus servari volumus, ut scilicet prior gradus posteriori gradu praeratur; sic in eodem gradu pluribus concurrentibus priorem natu posteriori, & marem foeminae in huiusmodi successioibus volumus anteferri. Personarum autem huiusmodi nulla superstitite Regnum ipsum, ut praeratur ad Romanam Ecclesiam, & eius dispositionem libere revertatur. Quod si forte deficientibus masculis contigerit foeminam innuptam in Regno succedere, illa maritabitur personae, quae ad ipsius Regni regimen, & defensionem existat idonea, Romani tamen Pontificis super hoc consilio requisito. Nec nubat nisi viro Catholico, & Ecclesiae Romanae devoto. Et si contra hoc fecerit, licebit eidem Romano Pontifici contra ipsam ad privationem Regni, & Terrae praedictorum sine figura iudicii, & absque omni iuris solemnitate, in quacumque aetate foemina ipsa constet, procedere, si hoc videbitur expedire. In Regno vero, & terram praedictam nullus succedet, qui non fuerit de legitimo matrimonio procreatus.

Illegitimi nullum habent succedendi jus.

Regnum nullo modo dividendum.

Reges fidelitatis iuramentum, & homagium PP. praestare debent.

Forma iuramenti.

2. Adhuc tam vos, quam viri in Regno haeredes Regnum, & terram praedictam nullatenus dividatis, sed semper illa unus tantum sub ipsis conditionibus in membris, ac in capite ab Ecclesia Romana tenebit.

3. Vos autem nobis recipientibus vice praedicti Romani Summi Pontificis, & Ecclesiae Romanae praestabitis ad praesens iuramentum, fidelitatis reservata receptione homagii eidem Summo Pontifici iuxta ipsius mandatum, & tam vos sibi, quam eius Successoribus canonice intrantibus expressis eorum nominibus ligum homagium facietis, & dictum iuramentum, fidelitatis faciendo mentionem de praesentibus instrumentis, seu litteris praestabitis in hunc modum.

Ego Carolus Rex Siciliae plenum, & legitimum homagium faciens Ecclesiae Romanae pro Regno Siciliae, & tota terra, quae est circa Pharam usque ad confinia terrarum ipsius Ecclesiae, excepta Civitate Beneventana, cum toto Territorio, & omnibus districtibus, & pertinentiis suis secundum antiquos fines Territorii pertinentiarum, & districtus Civitatis eiusdem per Romanum Pontificem distinctos, vel in posterum distinguendos, ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Beato Petro, & Domino meo Domino Clementi Papae Quarto suisque Successoribus canonice intrantibus, & Sanctae Apostolicae Romanae Ecclesiae: non ero in consilio, aut consensu, vel facto, ut vitam perdant, aut membrum, aut capiantur mala captione. Consilium quod mihi creditur sunt per se, aut nuncios suos, si per litteras ad eorum damnum illud pro posse impediam, & si impedire non possum illud, eis significare curabo. Papatum Romanum, & regalia Sancti Petri, tam in Regno Siciliae, & terra praedictis, quam alibi existentia, adjutor eis ero ad retinendum, & defendendum, ac recuperandum, & recuperata manutenendum contra omnem hominem, universas, & singulas conditiones contentas in praesenti instrumento, seu litteris plenarie super ipsorum Regni, & terrae concessionem confectis, & omnia

Bull. Rom. Tom. III.

& singula, quae continentur in eodem instrumento, seu litteris adimplebo, & inviolabiliter observabo, nec unquam tempore ullo veniam contra illa. Sic me Deus adjuvet, & haec Sancta Dei Evangelia.

Huiusmodi autem homagia vos, & dicti haeredes facere, & iuramentum fidelitatis praestare secundum formam praescriptam, si Romanus Pontifex in Italia fuerit, infra sex menses, si vero extra Italiam esse contingerit infra annum postquam Regni Dominium adepti fueritis, teneamini, & singulis ipsis successioibus, & eidem Ecclesiae Romanae renovabitis, tam ipsum homagium, quam huiusmodi iuramentum. In optione autem, & beneplacito erit Romanae Ecclesiae vos, vel haeredes vestros vocare ad praestandum personaliter iuramentum fidelitatis, & ligum homagium Romano Pontifici, & eidem Ecclesiae, dummodo ad haec vobis locum tutum statuatur, & assignent, vel aliquem Cardinalem ipsius Ecclesiae alium, qui vice Romani Pontificis iuramentum iuxta eandem formam, & homagium recipiat destinare, vosque praedicto Summo Pontifici, & Ecclesiae in vestris nominibus manibus iunctis ad praesens vos ad haec specialiter obligantes, & tam vos singulis eius successoribus, quam vestri in dicto Regno haeredes praefato Summo Pontifici, & singulis eius successoribus, ac praedictae Ecclesiae quando praestabitis huiusmodi iuramentum fidelitatis, jurabitis vos ad haec specialiter obligantes, quod nunquam per vos, vel alios, seu quocumque modo perjurabitis, ut eligamini, vel nominemini in Regem, vel imperium Romanum, vel Regem Theutoniae, seu Dominium Lombardiae, seu Tusciae, vel majoris partis earundem Lombardiae, vel Tusciae. Et si electionem, vel nominationem ad imperium, vel Regnum Romanum, seu Regnum Theutoniae, aut ad Dominium Lombardiae, vel Tusciae, seu majoris partis earundem de vobis celebrari contigerit; nullum huiusmodi electioni, vel nominationi assensum praestabitis, nec intronitatis vos ullo modo de regimine ipsius imperii, vel Regni Romanorum, seu Regni Theutoniae, aut Lombardiae, seu Tusciae, vel majoris partis ipsarum, ad quocumque horum nominati fueritis, vel electi. Quod si vos, vel aliqui vestrorum in Regno sedentium haeredum eodem procurantibus vobis, aut eis ad imperium, ipsum, si ad dictum Regnum Romanorum, si Regnum Theutoniae, aut Dominium Lombardiae, seu Tusciae, vel majoris partis earum electi, vel nominati fueritis, vel fuerint, si hoc verum, & manifestum fuerit, aut si post talem electionem, vel nominationem de imperii Regni Romanorum, seu Regni Theutoniae, aut Lombardiae, si Tusciae, seu majoris ipsarum, partis regimine vos manifeste introniseritis, vel introniserint; eo ipso a jure Regni Siciliae, & Terrae praedictae cadatis, vel cadant ex toto, ipsaque prorsus amittatis, & amittant, & eadem Regnum, & Terra ad Romanam Ecclesiam libere devolvatur. Si autem vos, aut aliquis ex praedictis haeredibus electioni, vel nominationi factae, seu juri omnino renunciatis, & renuncient, & quod de imperio, seu aliquo alio praemissorum, ad quod electi, seu nominati fueritis, vel fuerint, vos nullatenus intronitatis,

Tempus praestandi iuramenti.

Iuramentum de non consentiendo electioni sui in Imperatorem vel Regem Romanorum, &c.

Securagentes a jure Regni eadem.

Kkk & in-

& intromittant, moniti infra quatuor mensium spatium post nominationem hujusmodi, tali electioni, vel nominationi, seu juri non renuntiaveritis, vel renuntiaverint, vel de ipso Imperio, vel de aliquo premissorum, ad quod electi, seu nominati fueritis, vel fuerint vos intromiseritis, vel intromiserint quoquomodo, ex hoc sitis, & sint eisdem Regno Sicilia, & Terra, & omni prorsus jure eorumdem privati, & ut dictum est, eadem Regnum, & Terra ad Romanam Ecclesiam libere devolvantur. Si vero ad vos, vel in dicto Regno haeredes vestros non poterit commode talis monitio provenire, super quo utique impedimento, videlicet quod moneri commode nequeatis, vel nequeant, credetur, & stabitur assertioni Romani Pontificis, sicut monitio publica, & solemnitas: ita quod si infra sex menses post illam non renuntiaveritis, seu renuntiaverint, aut de imperio, seu de aliquo alio predictorum, ad quae vos, vel dicti haeredes electi, seu nominati fueritis, vel fuerint, vos quolibet modo intromiseritis, vel intromiserint, ex hoc cadatis, vel cadant omni jure ipsorum Regni, & Terrae, & Regnum, & Terra ipsa ad Romanam Ecclesiam libere devolvatur. Ceterum si contigerit aliquem ex vestris haeredibus, qui deberent in predictis Regno Sicilia, & Terra succedere, in Regem, vel Imperium Romanorum, seu in Regem Theutoniae, vel Dominium Lombardiae, seu Tusciae, seu majoris partis earum nominari, seu eligi, vel assumi, nullatenus possessionem eorum Regni Siciliae, & Terrae nanciscatur, & habeat, nec se de illorum cura, seu dominio, & regimine per se, vel per alios aliquatenus intromittat, nisi prius Imperio, vel Regno Theutonico, aut Dominio Lombardiae, vel Tusciae, seu majoris earum partis, ad quodcumque eorum electus, seu nominatus fuerit, vel assumptus, & omni juri sibi in illo competenti omnino renunciet, & illorum regimen, nec de jure, nec de facto illud gerens, vel retinens, omnino dimittat, ipsum nullo unquam tempore resumpturus: alioquin ab omni successione, & jure, quae in Regno Siciliae, & Terra predictis sibi competere, cadat ipso facto, ita quod eadem Regnum Siciliae, & Terra ad Romanam Ecclesiam, ejusque dispositionem libere devolvatur. Quod si non extantibus masculis, femina in eisdem Regno, & Terra successerit, illa Regi, vel Imperatori Romanorum, seu in Regnum, & Imperium electo, aut Regi, vel electo Theutonico, aut Dominio Lombardiae, seu Tusciae, aut majoris partis earum, seu electo ad earum dominium, nunquam matrimonialiter copuletur, & si contrarium fecerit, eo ipso cadat a Sicilia Regno, & Terra predictis, maneatque prorsus ipsarum jure privata, ipsis Regno, & Terra Siciliae ad eandem Ecclesiam devolutis, si autem vos, vel aliqui vestrum in Regno haeredes contra hoc veneritis, vel venerint, eo ipso excommunicati, & in super labe, & reatu perjurii respecti, & noti existatis, vel existant. In hujusmodi quoque juramento vos addetis, & tam per vos, quam vestros in dicto Regno haeredes, addetur expresse quod, nullo unquam tempore Regnum, seu Imperium Romanorum, aut Regnum Theutoniae, vel Dominium Lombardiae, vel Tusciam, vel majorem partem ipsarum per vos, vel per alium,

Item femina in Regno succedens, Imperatori, aut Regi Theutonico nubat.

Ad idem juramento de non occupando Imperio, vel aliqua parte Lombardiae, vel Theutoniae.

aut alias occupabitis, capietis, vel acquiretis, aut vobis alias quolibet modo vindicaveritis, & si feceritis secundum praescriptam formam poenas similes incurritis. Quod autem dicitur de majori parte Lombardiae, sive Tusciae, intelligitur scienter, si vero ignoranter, eam ad mandatum Ecclesiae dimittere teneamini, & si eam ad mandatum dimittis, non incidatis in poenam in isto articulo, & in consimilibus constitutam. Si vero moniti non dimittis, remaneat poena prout est in hoc articulo, & in consimilibus constituta. Quod si forte in posterum Regem Siciliae contingat in Imperatorem eligi, postquam fuerit Regni Siciliae possessionem adeptus, non transeat ad imperium, alioquin in poenas incidat in hoc articulo, vel in aliis similibus comprehensas. Quod si Regni possessione predicti nondum habita, seu obtenta, in Imperatorem electus, transire voluerit ad Imperium, in manu prius Romani Pontificis, vel illius quem ad hoc idem Pontifex duxerit destinandum, filium suum successurum in Regno, cuiuscumque fuerit status, emancipet, & Regno renunciet, nihil juris in eo retinens clam, nec palam, nec cujuslibet etiam potestatis, nec ipsum filium ad servitium, seu subsidium aliquid faciendum juramento, vel voto, stipulatione, vel pacto, sibi, vel successoribus suis astringat, sicque factus filius sui juris, ab eodem Romano Pontifice, vel alio destinato ab ipso protinus investiat in Regno, ad cuius Regni successionem si forte decederet sine liberis, nullo unquam tempore pater veniat Imperator existens, sed si Imperio, & omnibus, quae pertinent ad Imperium idem Pater renunciare voluerit, & Regno tantum esse contentus, post renunciationem, hujusmodi ad illius successionem libere admittatur, & tunc ab ipso Romano Pontifice, vel alio destinato ab eodem investituram recipiat Regni ejusdem.

Quid agendum si Sicilia Rex in Imperatorem eligatur.

In Minoritate Regis Regni administratio penes Rom. Pontificem.

4. Si dictus filius ad Regnum assumptus major annis xviii. fuerit libere administrat: Sed quamdiu minor extiterit, tam ipse, quam Regnum ipsius in custodia Romanae Ecclesiae remaneat, donec ipse impleverit supradictam aetatem, fructibus, & obventionibus Regni ex quibus sumptus necessarii faciendi pro ejusmodi Regni custodia deducantur Regni conservandis ei, & lucro alterius ratione ipsius custodie non cessuris. Quae vero de filio dicuntur, ut ei videlicet Regnum possit sub observatione praemissa a patre ad Imperium transeunte dimitti, de filia etiam duximus concedendum, & si Rex non habens filium in Imperatorem electus ad Imperium transire voluerit, & de personis quas supra diximus, liberis non extantibus in Regno posse succedere, aliqui superstitis fuerint, quae de filio, & filia praediximus, observentur in illis excepto emancipationis articulo, quae in solis ipsis procedere poterit, qui capaces emancipationis existant ratione patriae.

5. Declaramus etiam si illi Regi Siciliae sine filio decedenti superstitis sit filia, vel mulier alia, quae juxta praedictam formam debeat ad hujusmodi successionem admitti, quae Imperatori dum ipse Rex viveret, fuerat desponsata, vel nupta succedat in Regno, & si Regno sibi delato Imperatori nuperit, cadat protinus ab eo, nisi vir ejus Imperio prorsus renuntians Regno

Aliae leges praesumptae circa unionem Regni hujus cum Imperio, vel Lombardiae, Tusciae &c.

gno

gno solummodo sit contentus. In primo autem casu repulsis filia, & alia praedicta, ad personas ipsas servatis gradibus Regnum perveniat, quas praenotavimus in Regno posse succedere, si Rege praemortuo filii non supersint. In secundo autem casu Regnum ad Romanam Ecclesiam devolvatur, Regnum quoque Siciliae, & Terrae praedictae Imperio nullo modo subdentur, seu sibi nullo unquam tempore in eadem persona, quolibet modo venient, & praesertim super articulo, tam per poenas spirituales, quam alias cautiones, cavebitur juxta Ecclesiae voluntatem, quodcumque Romanus Pontifex duxerit requirendum; cum intentionis sit Romanae Ecclesiae, ut Regnum, & Terra praedicta nullo unquam tempore imperio uniantur, ut scilicet Romanus Imperator, & Siciliae Rex existat. Quod autem circa unionem ipsorum Regni, & Terrae cum imperio dicimus hoc ipsum circa unionem Regni, & Terrae cum Regno Romano, aut Regno Theutoniae, seu cum Lombardia, seu Tuscia, seu cum majori parte ipsarum Lombardiae, vel Tusciae intelligimus, & volumus esse dictum.

Censuram annuam Rom. Ecclesiae pro solvendis sub pena caducitatis.

6. Pro toto vero generali censu octo millium unciarum auri ad pondus ipsius Regni in festo Sancti Petri ubicumque Romanus Pontifex fuerit ipsi Romano Pontifici, & Romanae Ecclesiae annis singulis persolventur. Si vero vos, vel vestri in dicto Regno haeredes quocumque termino non solveritis integre ipsum censum, & expectato per duos menses terminum ipsum immediate sequentes, de illo ad plenum non satisfeceritis, eo ipso eritis excommunicationis vinculo innodati. Quod si in secundo termino infra sequentes duos menses eundem censum sine diminutione qualibet non persolveritis, totum Regnum Siciliae cum tota Terra praedicta erunt supposita interdicto. Si vero nec in tertio termino, nec infra duos menses proximos per plenam satisfactionem illius ejusdem census vobis duxeritis consulendum, ita ut transfactis eodem termino tertio, & duobus mensibus proxime sequentibus, non sit de octo millibus hujusmodi praedicti termini ipsi Ecclesiae integre satisfactum, ab ipsis Regno, & Terra, ipsorumque jure cadatis ex toto, & Regnum ipsum, & Terra ad Romanam Ecclesiam integre, & libere revertatur. Si autem de censu octo millium unciarum hujusmodi praedicti termini inter dictos tertium terminum, & sequentes duos menses plenarie satisfeceritis, nihilominus semper pro singulis octo millibus unciarum singulorum terminorum, si solummodo in eorum solutione cessaveritis, vel ipsas non solveritis, poenas similes incurretis salvis aliis poenis, & processibus, quae vel qui de jure inferri, vel haberi poterunt per Romanum Pontificem in hoc casu.

De Palefrido.

In ingressu Regni solvendis 50. millia marc. sterl. long.

7. In quolibet etiam triennio dabitur vos, & vestri in dicto Regno haeredes Romano Pontifici unum Palefridum album Pulchrum, & bonum in recognitionem veri Domini eorumdem Regni, & Terrae.

8. Adhuc priusquam praedictum Regnum, vel tantum de ipso acquisiveritis, vel adhibueritis, quod etiam si aliquae ipsius Regni Civitates, vel munitiones, aut alia aliqua loca adhuc vobis rebellia fuerint, reputemini, & possitis ipsius Regni Rex, vel Dominus reputari, solve-

Bull. Rom. Tom. III.

tis Romanae Ecclesiae quinquaginta millia marcarum sterlingorum per infra scriptos terminos, scilicet quod infra sex menses, postquam dictum Regnum acquisiveritis, prout dictum est, solvetis eidem Ecclesiae decem millia marcarum sterlingorum, & infra singulos sex menses succellive sequentes solvetis singula decem millia, donec tota praedicta quinquaginta millium summa fuerit integre persoluta. Quod si vos in hujusmodi terminis illa non solveritis, liberum erit Romano Pontifici contra vos pro singulis terminis ad poenas spirituales procedere, prout sibi videbitur expedire. Quia vero sicut in tractatu negotii actum extitit, tempore quo esset tractatus, sive negotium consummandum, Dominus super petitionem remittendis vobis eisdem decem millibus marcarum factam crederet ex parte saltem aliqua, de qua vos teneri sibi ad gratiam deberetis, nolumus, quod per praesensionem hujusmodi aliquid in hoc faceret vobis per gratiam de praedicta summa decem millium marcarum deducatur.

9. Quodcumque autem Romanus Pontifex, qui pro tempore fuerit asserverit, vel dixerit Romanam Ecclesiam indigere, ita quod super indigentia hujusmodi ipsius Romani Pontificis simplici verbo stetur, vos, vel vestri in dicto Regno haeredes requisiti ab eo, in Urbem, in Campaniam, in Maritimam, in Patrimonium Beati Petri, Tusciam, Ducatum Spoletanum, Marchiam Anconitanam, & in praemissam Civitatem Beneventanam, ac ejus Territorium, & pertinentias, quae remanebant Ecclesiae, & omnes terras alias ipsius Ecclesiae per Italiam trecentos milites equis, & armis bene, & decenter munitos, & paratos, ita quod unusquisque ipsorum habeat quatuor equituras, vel tres ad minus, in Ecclesiae praedictae obsequium, & subsidium transmittetis per tres menses integros in vestris, vel dictorum in Regno haeredum sumptibus, & stipendiis, semel tantum in anno in servitio ejusdem Ecclesiae maturaturus, mensibus ipsis a die, quod idem milites terram vestri Domini, vel fines vestri Districtus egressuri fuerint, per vulgatas dietas, & solitas computandis, quod si maluerit Ecclesia eadem ingruenti necessitate, qua stetur verbo Romani Pontificis, ut dictum est, navali in mari exercitu praedicti milites, debita taxatione, & recompensatione praehabita in navale stolum commutetur.

Auxilium Rom. Ecclesiae ad nutum praestandum.

10. Verum praedicta Civitas Beneventana, quam haecenus Romana Ecclesia sibi retinuit, & in suum Dominium, & Dominium, cum omnibus juribus, & pertinentiis reservavit, & totum Tenementum Civitatis ejusdem cum finibus ejus antiquis, quos Romanus Pontifex quodcumque semel cum sibi placuerit bona fide distinguet, eidem Ecclesiae, & in eius proprietate libere remanebit, nullo jure nobis, vel cujuscumque cuiusque alii de Regno praedicto, seu quolibet reservato: Distinctioni quoque per Romanum Pontificem semel faciende, ut dictum est stabitis absque contradictione, seu refragatione quacumque prout ipsa distinctio per Apostolicas litteras apparebit.

Civitas Beneventana Rom. Ecclesiae referatur.

11. Pro praedicta quoque Civitate Beneventana hac vice reficienda per Beneventanos exponetis per septennium pro lignaminibus omnia nemora ipsorum Regni, & omnem materiam

Ligna danda pro eadem reficienda Civitate.

Kkk